

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

lună 85 cr., $\frac{1}{4}$ an 2 fl. 50 cr., $\frac{1}{2}$ an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., $\frac{1}{4}$ an 3 fl. 50 cr., $\frac{1}{2}$ an 7 fl.
1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

 $\frac{1}{4}$ an 10 franci, $\frac{1}{2}$ an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oraă 6 cr
a treia-oraă 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Măcelarilor nr. 21.

Se prenumără și la poste și la librării.

În România:

la dnul Carol Schulder în București, strada
Labirint nr. 4.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se înapoiază

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Noul guvern al României.

(*) Azi dl Dumitru Sturdza și colegii sei din noul minister liberal depun cuvenitul jurământ înaintea M. Sale Regelui Carol. Un eveniment acesta, care însemnează nu numai o schimbare de regim în statul român, dar' este de mare importanță și pentru noi, Românii din statul Stului Stefan. Eată de ce: în fruntea noului cabinet român stă un bărbat de stat, care pentru întâia dată a adus în discuția corpurilor legiuitoare române chestia națională, ridicându-o astfel la o însemnatate pe care nu o avușese înainte. Ear' lista noului cabinet, comunicată nouă ieri de biuroul oficios, se încheie cu numele George Cantacuzino, vicepreședinte al Ligei și unul dintre cei mai călduroși sprigunitori al cauzei române.

Se credea, și mai ales se căuta a se acredita svonul, că prin atitudinea ce partidul liberal-național din România luase acum e anul în chestia națională, el se depărtează pe ani mulți dela putere.

Urmările au dovedit însă, că atât de mult se impune și în sus și în jos curentul național, încât el nu mai poate fi considerat ca un curent străin, nepotrivit pentru vremurile ce străbatem.

În venirea la putere a partidului liberal-național din România, noi primim deci și o victorie a curentului național, svorit din sentimentele mari, pe cari cu atâtă profuziune le-au cultivat în România generația neîntrecută a lui Brătianu și Rosetti, căror actualul șef al cabinetului român le-a fost nu numai amic bun, dar' și sirguincios tovarăș de luptă.

Noul guvern român se compune de altfel tot din bărbați în cea mai frumoasă vîrstă, plini deci de dorul de a munci și a înscrie în istoria neamului românesc un nume ilustru.

Dl D. Sturdza a lucrat mai mulți ani de-arînd cu Ioan Brătianu, cu Rosetti și Cogălniceanu. Este deci cel mai bogat în experiențe bărbat de stat al României. Dl Eugen Stătescu deasemenea a fost multă vreme ministru de justiție sub regimul liberal. E unul dintre cei mai cunoscuți oratori ai țării. Deasemenea a mai fost ministru de culte dl P. Poni, academician și profesor de chimie la universitatea din Iași. Dl Nicolae Fleva sub guvernul liberal a fost primar al capitalei. Generalul Budișteanu este o poartă a armatei române. Domnii G. Baladi și C. I. Stoicescu sînt cei

mai tineri din cabinet; nu vor fi avînd încă patruzeci de ani. Amîndoi au fost deputați și fac parte dintre cei mai neobosiți luptători ai partidului. Cât despre dl George Cantacuzino, cine nu-l cunoaște, cine nu l-a aplaudat și admirat la memorabila conferință națională din 1893, când a fost cel dintîiu bărbat politic al României care a venit între noi, se ne vadă durerile, se ne cunoască dorințele.

În rîndul trecut, când au venit liberal-naționali la putere, au venit în preajma celei mai grele epoce prin care a trecut România. S'au ținut bine, încât și-au câștigat drept la recunoștința tuturor Românilor: sub regimul lor s'a purtat războiul glorios, care a făcut ca numele de Român să fie rostit cu respect și simpatie în toate statele Europei; sub ei s'a proclamat independența României, cu ei Regele Carol a întemeiat regatul și dinastia română.

Fie, ca și regimul actual liberal-național să însemneze pentru frații nostri de dincolo începutul unei ere de prosperare și mărire.

Contele Welsersheimb va fi rechemat dela postul de ambasador austriac din București, și va fi numit prim-șef de secțiune în ministerul de externe.

Zile grele pentru honvezi. „Házánk” dela 16 c. scrie un prim-articol, în care spune, că M. Sa Monarchul s'a rostit la Huedin despre honvezi după cum urmează:

„Pînd acum honvezimea maghiară s'a purtat bine. A meritat laudele mele. Acum însă lucrurile s'au schimbat. Misiunea honvezimii este ca în cas de război să lupte alături cu armata comună. În starea ei actuală, honvezimea este însă incapabilă de asemenea rol”.

Steagul național ca simbol al bisericii naționale. Cooații au atacat un steag sîrbesc, expus pe biserica sîrbescă din Agram. Rîu au făcut. „Budapester Tageblatt” dela 16 Oct. 1895, scrie acum: „Din faptul, că însuși Monarchul a permis înălțarea steagului sîrbesc și a vizitat biserica sîrbescă reese, că nu era vorba de un steag al regatului sîrbesc, ci de un simbol bisericesc”. Recomandăm din parte-ne această idee de-a proclama colorile naționale de simbol și al bisericii naționale românești tuturor oficiilor bisericești.

— „Du-te de aici”, răspuse femeea, „nu mai voesc s'aud nici un cuvînt! Aceste sînt păreri de copii. Tu nu cunoști viețea, tu nu știi cât am suferit eu. — Pace pe pămînt?! Dar' cine a stricat pacea în casa mea? Eu poate? Cine a stricat între mine și sora mea — eu? — eu? El a fost acela pe care 'mi-l-au dat de bărbat cu sila, care acum este mort, și ea, din vecini, care încă mai trăește, se face că ar avî nimă bună? Chiar și bunul D-zeu 'mi-a luat mie pacea cu singura-'mi copilă, și tu sî-'mi răpești mie și restul cel mai am, ținîndu-le parte lor!?”.....

Ea se depărtă încruntată din oda și închise aspru ușa după sine. Fata cea tină răzbu pe scannul din apropiere și jocepu a plînge! „Asta e o dimineată de Crăciun?” Ce bine ar pute fi în odaia aceasta mare, cu mobilele întinuate, cu cuptorul cel alb, în care focul arde vesel, cu dulapul cel de sticlă, cu lucruri masive de argint și de porțelanul vechiu.

Toate acestea sînt ținute în mare curățenie, dela perdelele cele de mult pînă la podinele frecate alb ca zăpada! Acolo stă lada, darul de Crăciun al fetei, în mijlocul odăii; nici un pom de Crăciun nu face sîrbătoare; nici un miros de luminări stinse nu umple aerul; nici mere, nici nuci, nu stau pe talere, spre a face poftă; din tot farmecul acesta, care împodobește sîrbătorea acea-

Presa maghiară despre noul cabinet român. Presa maghiară toată este surprinsă și amărită de felul cum s'a rosolvat în România criza ministerială.

„Budapesti Hirlap” reproduce din foaia socialistă „Lumea Nouă” un articol, în care Regele Carol este acusat, că vrea să vîndă țeara Muscalilor, — o prostie pe care numai Ungurii sînt în stare să o creadă.

„Egyetértés” (numărul dela 16 c.) regretă nu atât venirea la putere a dlui D. Sturdza, despre care crede, că va face tot politica externă inaugurată de I. Brătianu, ci mai ales regretă căderea junimistilor, pe cari îi încarcă de laude, ear' despre oamenii dlui Lascar Catargiu, zice că sînt cei mai înapoiați politicieni.

„Pesti Napló”, organ guvernamental, este foarte surprins. Speră însă, că nici liberalii nu vor schimba politica externă.

Faptele vor dovedi.

(a) Se vor fi întrebînd mulți, că oare ce mai au de gînd bucătarii politici dela Budapesta, cu necurmatele lor stăruințe de a prezenta pe unii din conducătorii nostri ca dispuși să inaugureze o nouă politică, mai conciliantă, mai prietenoasă „ideii de stat”. Au toată dreptatea să se întrebă. Încercări ca cele făcute, acum mai în urmă, în socoteala părintelui Lucaciu, sigur nu se fac numai așa de florile mărului. Dacă „Pester Lloyd” se silește a scoate apă din peatră și capital din pretinsele întâlniri ale domnilor Coroianu și Lucaciu cu unii din matadorii guvernamentali din Budapesta, și dacă „Politische Correspondenz”, telefonul litografiat al biuroului de presă, simte necesitatea de a spune, cu glasul seu „autorizat”, că părintele Lucaciu ar fi afirmat din nou „excellentă impresie” ce grațiarea ar fi produs între Români și „dorința Românilor de a înlătura divergențele dintre ei și politica guvernului maghiar”, apoi sigur toate acestea se întîmplă din anumite cauze și spre anumite scopuri.

Causele și scopurile acestea sînt singura parte interesantă a chestiunii. De aceea rămîne irelevant, că nici „Pester Lloyd” nici „Politische Correspondenz” nu spun adevărul. Dar' nu voim să le dăm o desmîntire, ci din contră îi asigurăm, că nici nu aveau trebuință să aștepte plecarea părintelui Lucaciu la Roma, pentru-ca sî-'și debiteze mincinoasa marfă. Sîntem siguri, că chiar acasă fiind, nici părintele Lucaciu n'ar simți nevoea de a declara, că nici prin gînd nu l'a trecut afirmările ce-'i atribuie oficioasele. Asemenea neadevăruri patente nu se desmint.

Ce cauze și scopuri vor fi motivat, așadar, această ciudată campanie? Noi

creдем că ușor se pot ghici, căci tocmai oficioasele ne duc pe urma adevărului, grație bizarelor sale stăruințe, cari altcum nu ar avî înțeles.

Politica partidului nostru național este clară și precisă și în același timp este cunoscută și apreciată de opinia publică europeană. Știm ce voim și astăzi lumea ne cunoaște că sîntem hotărîți a lupta neînficați pentru realizarea legitimele noastre aspirațiuni. Mai departe nu se îndoește nimenea, că, precum în trecut, așa și în viitor, energia luptei noastre se va potența în măsură în care sporesc și greutățile și nedreptățile ce ne opun puternicii zilei. Această stare de lucruri a trebuit însă și trebuie să producă între noi și Maghiari, o încordare, ale cărei ultime consecuențe nimenea nu le poate prevedea. Și încordarea aceasta trebuie fatal să crească în măsura în care crește opresiunea adversarilor și energia rezistenței noastre.

Ear' primejdiile ce neapărat trebuie să rezulte de aci, nu ne privesc numai pe noi și nu-'i privesc numai pe Maghiari. Mai sînt și alți factori, atât interni cât și externi, cari au cel mai mare interes, ca conflictul dintre Maghiari și Români să se complaneze și ca în cetatea Carpaților să nu dăinuască stările de lucruri, cari pot să pericliteze liniștea și interesele păcii.

Este natural ca acești factori să facă în prima linie pe guvernul din Budapesta răspunzător de cel-ce se întîmplă la noi. Și după-ce este incontestabil, că politica acestui guvern este cauza rîului, și după-ce este notoric, că prin asprime și terorism Români nu pot fi înduplecați să accepteze politica maghiarisitoare a guvernului unguresc, este tot atât de natural, că numiții factori vor fi făcut demersurile necesare, pentru-ca cei din Budapesta să înțeleagă, că trebuie să se mai slăbească din asprimile politice lor și să caute a-'i împăca pe Români.

Ear' guvernul dlui Bánffy, oricât de unguresc ar fi, trebuie să țină și el seamă de exigențele situației politice generale. În același timp însă, rob de șovinismul care l'a ridicat și-l susține la putere, n'ar voi să facă în bună credință ceea-ce trebuie să facă, ci își cearcă norocul, ca să scape și de astă-dată, cum de atâtea-ori au scăpat înaintașii lui, cu o aparență falsă, că ar fi făcut ceva, ear' în realitate se nu facă nimica, ci sî-'și urmeze înainte politica sa maghiarisitoare.

În ordinea aceasta de idei s'a învoit, în cele din urmă, să facă propunerea de grațiare a condamnaților Memorandului. Aceasta avea să constituie dovada, că guvernul a slăbit din asprimile

politice sale și că voește să-'i împăce pe Români. Sî-'i împăce, firește, fără de a le face altă concesione, de a sana o singură plîngere, fără de a realiza o singură dorință a lor.

Dar' această „dovadă” nu poate avî nici o valoare, dacă nu este însoțită și de alta: de aceea că Românii și-au abandonat atitudinea de până acum și că sînt în adevăr dispuși să se împăce cu actualele stări de lucruri din Ungaria și cu actualii conducători ai politice maghiare.

Aceasta a doua „dovadă” voesc să o constituiească comunicatele oficioase din „Pester Lloyd” și „Pol. Correspondenz”. Și acum înțelegem, pentru-ce tocmai părintele Lucaciu este cel dintîiu scos la iveală în acest miserabil joc de metehne. D-sa este cunoscut ca cel mai rezolut și cel mai infocat între luptătorii cauzei naționale. Și dacă tocmai lui i-se atribuie o atitudine atât de conciliantă, apoi așa crede dl Bánffy, lumea nu se mai poate îndoi, că restul Românilor dorește într'adevăr să se împăce cu guvernul.

Nu mai cât socoteala aceasta este făcută fără de Români. Da, nici noi, nici părintele Lucaciu nu ne vom da silință să arîtăm străinătății cât de perfide sînt intertirile oficioșilor. Avem însă firma convingere, că într'un viitor foarte apropiat faptele poporului român vor arăta, nu numai cât de nefondată, dar' și cât de copilărească este întreprinderea de a-l prezenta lumii ca pornit pe o nouă cărare politică.

Prilegiurile ca să o facă nu vor lipsi. Cel dintîiu va fi campania alegerilor municipale. Aici ne vom sili din toate puterile, ca să între cât de mulți din bărbații nostri de încredere în municipii și să stărue și pe această cale pentru drepturile și aspirațiunile înscrise în programul nostru național.

Pe urmă, nu ne indoim, se vor întreprinde cu zor pașii necesari, ca cele hotărîte în congresul naționalităților, în special Memorandul colectiv al naționalităților să fie dus în deplinire și să arete, că Românii nu numai n'au abandonat vechea lor politică, dar' s'au întărit chiar în lupta pentru realizarea programului național, prin alianța cu celelalte națiuni nemaghiare.

În curînd apoi se vor iniția, precum avem motive de a spera, și alte acțiuni naționale, din care toate va rezulta, că Românii sînt mai hotărîți ca ori-și-cînd să lupte înainte pînă la cel din urmă om, pînă când vor triumfa.

FOIȚA „TRIBUNEI.”

„Și pe pămînt pace!”..

— Novela. —

De

W. Heimbürg.

Tradusă de Letifița Roșca.

(Urmare).

Ea se întoarse iute, ear' fata se înroși, poi îngălbină, și se duse sficioasă spre dîsa.

— „Îți mulțumesc, mătuse”, zise ea; este mai mult decît merit eu”.

— „Nu, zise femeea cea bătrână, cine e o capete? Tu ești singura căreia doresc o dau. Nici un firicel, nici o peană nu apătă cei de dincolo! Și asta-'mi este singura răsunare!”

— „Ah, mătuse, tu ești prea aspră; ede-mă că sora ta se stinge de supărare intru...”

Fața femeii cam trecută, se aprinse! — „Ascultă și tu de fleacurile de dinlo?” întrebă ea rîstit. „Ia-'ți seama, El'sa, de u vre-odată că un singur cuvînt ai schimbat cu cineva dintre ei, am gătat-o una cu ta, ori-cît îmi ești de dragă!”

— „Mătuse!”... buzele fetei tremurară: mătuse, fii mai blîndă că astăzi este Crăciunul, și pe pămînt pace!”

sta frumoasă, nu este nici o urmă în casa aceasta mare, a bogatei femei. Cugetele fetei se întorc înapoi; ea își aduce încă foarte bine aminte cum ea, ca copilă mică, se uita la pomul de Crăciun aprins în odăia săracă a părinților ei. Numai puține și subțiri luminute de ceară erau pe crengile goale, și cu toate acestea, ce farmec avea pentru ea pomul acela! Unde sînt timpurile de atunci? Părinții ei sînt morți, și ea... fata mult învidiată a unei femei bogate! O, de ar fi rămas de mii și sute de ori săracă cum a fost, dar' la mama ei, care o desmerda și o săruta! Deodată îi apărî dinaintea ochilor chipul unei fete de bărbat. Frideric Schenk se uita la ea cu ochii lui cei albaștri și credincioși; Frideric, care atât de mult o iubește și ea pe el deasemenea! Fata își clătina capul plîngînd.

„Ea nu suferă”, murmură ea, „mai bine mă trimite de tot dela dîsa!” Și nu e permis să se ducă dela dîsa, care e așa săracă de iubire și părăsită, așa singură cu inima ei împetrită, ea, care a luat-o când era părăsită și fără sprigin? Nu, nu e permis să facă așa ceva. Dar' să se lase de Frideric? Anima-i stă în loc la cugetul acesta. Ah, de ar pute să se întîmple o minune în ziua aceasta sfîntă. Dar' minuni nu se mai fac, nici chiar azi. Și lacrimile îi curg tot mai mult din ochii cei căprui; batista îi este deja udă de tot. Astăzi ar trebui să fie zi de

bucurie pentru toată lumea, — și pe pămînt pace!

Bucătăreasa cea bătrână intră în casă și se spîria de fața plină de lacrimi a fetei.

„Ah, Dumnezeu!” — strigă ea miloasă. — „D-șoară, ce s'a întîmplat? Doamna sigur a vîzut pe doamna Schenk — da, da, atunci totdeauna este timp rău, asta o știu eu. Nu plînge”, mîngăia ea pe fată, „doamna nu e așa de rea pe cum crezi, doar' și ea a fost odată tină ră; ochii ei încă au strălucit în viață; o cunosc din tinerețele ei; după aceea a făcut triste experiențe de nu le poți povesti, și apoi ne-a mai și murit. Lina noastră; dar' pentru nădăruș dintre noi și vecini, vina este a amîndurora; numai ea nu voește să recunoască aceasta, pentru-că e amărită, și ea crede că toți oamenii voesc rău. — O poți compătimi, d-șoară; eu o aud cum nopți întregi suspină și oftează!”

„Rică, ce crezi tu, nu va fi odată pace între cei de dincolo și cei de dincoace?” întrebă fata cea tină ră.

„Nici idee, d-șoară”; zice bătrîna dînd din cap și punînd lemn pe focul pălpător, „mai iute sîrbăm Paștile și Rusaliile într-o zi. Nu aș trebui să cunosc pe doamna mea așa bine. Doisprezece ani au trecut; zic doisprezece ani! Ura a devenit durabilă!”

„Dar' de unde vine învrăjbirea aceasta?”

„Ei vezi, d-șoară; doamna nu a trăit bine cu bărbatul ei; ea iubia odată pe altul.

Pe acela de care-i plăcea ei, nu l'a fost permis a-l lua, fiindcă era băiat sărac și tatăl zicea, ce să facă cu un om învîțat, dacă nu are cu ce trăi? El era un profesor la o școală, ce știu, dar' era frumos băiat, da, da! În sfîrșit tot a trebuit să asculte de tatăl ei și să iee pe cestalt, pe care l'a vrut tatăl ei. Apoi știu, că încăpăinată a fost totdeauna, ear' după aceea toate nu erau în casă cum ar fi trebuit să fie. Aceasta a suferat-o și a făcut-o îndărătnică. Pe atunci trăia încă tatăl ei, dar' era deja bolnav în pat și ea în năcazul ei, nu a voit să vadă pe nici un om, și nici chiar la bătrînul seu tată nu s'a dus! Eu cred, că de aceea ca să nu o vadă ce nefericită este. Atunci el a crezut că ea-l neglijă, că și el era tocmai așa de încăpăinată ca și ea. Doamna Schenk l'a îngrijit pe bătrînul în boala lui, și când a cerit testamentul, ea vîzî că sora sa a moștenit cu mult mai mult decît dîsa! Atunci crezî tare, că sora ei a înduplecat pe tatăl lor ca să-'i lase mai mult decît dîsei. O Doamne, avem și noi destul, numai îmi pare rău, că stau lucrurile așa, d-șoară El'sa, dar' ce să fac? Nimic nu ajută, doamna Schenk a probat de mai multe-ori să se împăce eară cu doamna mea, dar' cum am zis, mai iute srbăm Paștile și Rusaliile într-o zi, de se-'și lase mânia.” (Va urma)

Schimbarea de guvern în România.

București, 3/15 Oct. 1895.

În sfârșit criza de guvern s'a terminat, după-cum era de prevăzut, prin retragerea deservită a conservatorilor și venirea la cârmă terii a partidului liberal-național.

După-cum v'am telegrafat azi-dimineață, șeful partidului național-liberal, dl D. A. Sturdza, a fost chemat astăzi pentru orele 10 dimineața la M. S. Regele. Dl Sturdza a avut la palat o audiență de mai bine de trei ore, în care a primit însărcinarea formală de a forma noul minister.

După audiență dl Sturdza a avut o învedere, la dl Eugen Stătescu, cu toți membrii conducători ai partidului său, pentru a stabili lista ministerială. Rezultatul acestei constatări a fost, că dl Sturdza a primit din partea partidului autorisarea, ca împreună cu dl Stătescu să compună lista ministerială, declarând cei de față că au toată încrederea în șeful lor autorizat și că partidul se va identifica cu toate hotărârile ce d-sa va lua în privința persoanelor.

În urma acestora dl D. A. Sturdza s'a prezentat seara la orele 8 1/2, din nou la palat, supunând M. Sale următoarea listă ministerială, care, nu încapă încoale, va fi aprobată de M. S.

D. A. Sturdza președinte al consiliului de ministri și ministru de externe;

N. Flea interne;

P. Poni culte și instrucțiune publică;

G. Cantacuzino finanțe;

general Budișteanu războiu;

Eugen Stătescu justiție;

O. Storoescu lucrări publice;

G. Paladi agricultură, industrie și domenii.

Noii ministri vor depune mâine, Mercuri, jurământul, după care M. Sa se va reîntoarce la Sinaia.

Schimbarea guvernului s'a făcut în deplină liniște, fără cea mai mică urmă de agitație. Fisionomia capitalei încă puțin s'a schimbat în aceste zile, în care lucruri atât de mari s'au petrecut. Ceva mai multă animație prin cluburi și localuri publice, o mică urcare a consumației de ziare, nițică aglomerație în fața palatului, pe când dl Sturdza era în audiență, atâtă tot. Se observă însă că conservatorii se retrag și dispar de pretutindenea, pe când animația se manifestă din tabăra liberală.

Aceasta cu atât mai mult se observă după-ce schimbarea guvernului, din întâmplare a coincident cu congresul liberalilor, care a avut loc alaltăieri, ieri și azi și la care au venit numai din provincie vre-o 400 de delegați.

Congresul era convocat de mai înainte în vederea campaniei electorale, în care liberalii credeau că vor intra ca partid de opoziție. Acum după-ce lucrurile s'au schimbat atât de radical, congresul n'a mai luat nici o hotărâre meritorică din cele-ce avea să iese, dar' din desbaterile intime cari au avut loc, a rezultat faptul înbucurător, că partidul național-liberal a luat în mână destinele țării, mai încheiat și mai strins unit ca ori-și-când.

Contra legilor nou.

"Budapesti Hirlap" (numărul dela 16 c.) aduce știrea, că în comuna Szerecs, comitatul Zemplén, poporația a rupt de pe zidul preturei cele două

table de anunțuri ale oficiului de matricule.

Că ce efect înbucurător au pentru viața morală a cetățenilor legile nou, arată și următoarele șire, pe cari le găsim tot în sus amintitul ziar:

"La Ráczkeve Duminică s'a încheiat prima căsătorie civilă. Kovács Bálint și Huszárk Ilona au fost cea dintâi păreche. Căsătoria s'a făcut în mijlocul unui numeros public. Au fost de față deputatul Földváry, fi-solgăbirul, solgăbirul, jărăsbirul și mai mulți inteligenți. Conducătorul matriculelor a pronunțat un însufletitor discurs. Noua păreche nu s'a cununat și la biserică".

Va să zică efectul „vorbirii însufletitoare” aceasta a fost: desconsiderarea cununiei bisericești.

Cerem o lămurire.

I. P. S. Sa metropolitul Miron spune în pastorală sa, că „încheie asta-data sfaturile”, sale arhipăstorești; concludem deci că asta-data va da și alte sfaturi. Le așteptăm și pe acestea. Cu acel privilegiu ni-se vor lămurii poate și următoarele pasaje? El zice în pastorală:

„Peste tot este de dorit și se așteaptă dela credincioșii bisericii noastre: ca atât la încheierea, cât și la eventuala desfacere a căsătoriei să nu facă nici un pas mai înainte de a cere sfatul parohului lor, ear' în casuri mai grele și al protopresbiterului tractual în ceea-ce privește modul procedurii, și mai înainte de a fi convingi pe deplin, că la încheierea căsătoriei intenționate nu sunt pedeci canonice, sau de sânt, acele, ca unele mai ușoare, se pot dispensa; ear' pentru casurile de divorțare să fie convingi, că sânt motive valide, pe baza cărora canoanele bisericești admit divorț; urmând astfel, se vor încungia conflictele fie cu legea civilă, fie cu instituțiile noastre canonice”.

Acest pasagiu este cam întunecos și ar merita un comentariu oficial. El face relativ la dispensele de căsătorie, o deosebire între motivele mai grele și mai ușoare; acestea din urmă pot conta la dispensa arhipăstorească — dar' cari sânt acestea? cari sânt pedecile canonice „mai ușoare”? „Disparitatea religiei” este, după Șaguna, impediment decisiv; pastorală nu spune aceasta, ci numai recomandă din alte motive evitarea căsătoriei cu cei de alte religii. Va da dispensa arhipăstorească în această privință de un conștiințos credincios ori ba? Ni-se pare că o normă ar trebui să fie stabilită. Cel puțin pentru usul intern al cancelariei metropolitului, pentru-ca și turma se poate afla cu vremea când poate spera în dispensă, când nu. Mai ales că în pastorală metropolitului se face o promisiune prea vagă, care poate deveni chiar îngrijitoare, când ea e pusă în mână vrednică de puțină încredere. Miron zice:

„Urmând acestui exemplu bun (al congresului), arhipăstorești noastre ortodoxe vor face credincioșilor sei pe cât este posibil și alte înlesniri speciale, mai ales prin darea dispensațiunii arhipăstorești în casuri de pedeci canonice mai mici cari pot să obvină la încheierea căsătoriilor;

se recere însă din capul locului, că pentru mijlocirea dispensațiunii să se facă pașii cuveniți încă înainte de încheierea căsătoriei civile; ear' pentru casul, când dispensațiunea cerută absolut nu s'ar pute da, se recere dela credincioșii nostri interesați de această afacere, să aibă tăria sufletească de a abzie la căsătoria intenționată, și a se pune pe combinări pentru o altă căsătorie, carei să fie admisă și din partea bisericii”.

Cari pot fi „și alte înlesniri speciale”? Credincioșii abia la scaunul arhipăstorec se le poate afla? Ori le vor ști și protopopii cel puțin, ca mai aproape de cei-ce vor avea lipsă de informațiuni? Ori nu le vor ști?

Credem că aici se deschide în pastorală metropolitului Miron un loc pentru discuții inevitabile între cei-ce păstoresc turma greco-orientală.

Pastorală metropolitului Miron.

(Urmare și fine).

Premeditând deci asupra rețelilor ce se pot naște în societatea noastră bisericească după introducerea reformelor amintite, trebuie să fim pătrunși adânc de simțul datoriei imperative de a instrua pe credincioșii bisericii noastre, a le pune în vedere adevăratele lor interese și a-i întări în simțul lor religios; ear' această datorită cade mai ales asupra preoților parohiale, care e pusă în contact imediat cu poporul, și este în prima linie răspunzătoare pentru ferirea credincioșilor sei de rătăcire și pentru ținerea lor în legăturile comuniunii și disciplinei bisericești.

Sarcina clerului nostru de a instrua și conduce bine pe credincioșii bisericii noastre în afacerile matrimoniale, de care e vorba, este mult ușurată prin instrucțiunile emise de consistorul nostru metropolitan la 25 Aug. a. c. nr. 138 M. și publicate deja cu circularul consistoriului nostru arhipăstorec din 4/16 Sept. a. c. nr. 6225 Plen., rămânând numai, ca preoțimea parohială, după-ce va fi studiat bine acele instrucțiuni, să se folosească de toată ocaziunea bună, în biserică și afară de biserică, în general și în casuri concrete spre a da credincioșilor sei directivele necesare în sensul acelor instrucțiuni, punându-și toată silința, ca să-i păstreze neclățiți în simțul lor religios și în ascultare de învățăturile bisericii.

Peste tot este de dorit și se așteaptă dela credincioșii bisericii noastre: ca atât la încheiere, cât și la eventuala desfacere a căsătoriei să nu facă nici un pas mai înainte de a cere sfatul parohului lor, ear' în casuri mai grele și al protopresbiterului tractual, în ceea-ce privește modul procedurii, și mai înainte de a fi convingi pe deplin, că la încheierea căsătoriei intenționate nu sunt pedeci canonice, sau de sânt, acele, ca unele mai ușoare, se pot dispensa; ear' pentru casurile de divorțare să fie convingi, că sânt motive valide, pe baza cărora canoanele bisericești admit divorț; urmând astfel, se vor încungia conflictele fie cu legea civilă, fie cu instituțiile noastre canonice.

Va fi fără îndoială împreună cu unele greutăți actul dublu al încheierii și eventual al desfacerii căsătoriei; aceste greutăți însă cât pentru partea bisericească le va suporta bucurios fiecare adevărat credincios al bisericii noastre, dacă va face o comparație între natura căsătoriei civile și a celei bisericești, și anume: dacă în vederea actului

profan, scurt și sêc, cu care se va încheia căsătoria civilă, prin mijlocirea unor funcționari civili, fără caracter confesional, fără însemnii bisericești și fără invocarea binecuvântării lui D-zeu, vor reflecta în altă parte la ritual sublim, cu care se încheie la noi căsătoria bisericească prin fețe sfințite ca mijlocitoare ale darului lui D-zeu, cu rugăciuni și binecuvântări, cu cântări melodice și cu toate simboalele vieții conjugale.

Fiind vorba propriu-zis de a se salva instituțiile noastre bisericești față de legea civilă, congresul nostru național-bisericec ținut în primăvara anului eurent, a făcut deja credincioșilor nostri unele înlesniri pentru actul dublu, căruia au să se supună la încheierea căsătoriilor, anume a declarat de șterse licențele sau așa numitele ședule protopresbiterale, cari până acum au fost în us pentru controlarea preventivă a corectității cununilor, rezervând protopresbiterilor o desdănuire convenită pentru scurtarea emolumentelor lor; deasemenea cele trei vestiri în biserică le-a redus la una, care a trebuit susținută mai ales pentru a se da actului bisericec publicitatea recerută.

Urmând acestui exemplu bun, arhipăstorești bisericii noastre ortodoxe vor face credincioșilor sei pe cât este posibil și alte înlesniri speciale, mai ales prin darea dispensațiunii arhipăstorești în casuri de pedeci canonice mai mici, cari pot să obvină la încheierea căsătoriilor; se recere însă din capul locului, ca pentru mijlocirea dispensațiunii să se facă pașii cuveniți încă înainte de încheierea căsătoriei civile; ear' pentru casul, când dispensațiunea cerută absolut nu s'ar pute da, se recere dela credincioșii nostri interesați de această afacere, să aibă tăria sufletească de a abzie la căsătoria intenționată, și a se pune pe combinări pentru o altă căsătorie, carei să fie admisă și din partea bisericii.

Cât pentru încheierea căsătoriilor, mai am să recomand atențiunii iubitelui cler și popor, că căsătoriile așa numite mixte, adică cari se fac între credincioși de diferite confesiuni, după experiențele mai vechi și mai nouă conturbă de multe-ori unitatea și armonia spirituală a căsătoriilor și contribuie mult la lățirea indiferențismului religiosar foarte păgubitor pentru biserică; deaceia este de dorit, ca astfel de căsătorii, pe cât numai se poate, să se încungie pe viitor cu atât mai virtos, pentru-că acestea în noua situațiune, ce ni-s'a creat, pot da ansă la desconsiderarea căsătoriei bisericești, dar' și altcum fac multe greutăți la creșterea religioasă a copiilor născuți din ele.

Înainte de a încheia pentru asta-data sfaturile mele arhipăstorești, mai am, în ceea ce privește articolul de lege XXXII. și XXXIII. din anul 1894, relativi la creșterea copiilor și la matriculele de stat, să observ în general: că cu privire la acestea iubitul cler și popor are să se țină strins de instrucțiunile clare ale consistoriului metropolitan, la cari am făcut provocare mai sus; recomand însă în special și cu totădinsul atențiunii celor interesați, să nu suferă a se da copiilor noi născuți astfel de nume de botez, decât numai de acelea, cari sânt îndatinate în viața noastră bisericească; ear' în cas de violență, respectiv să-și caute remediere la locurile competente.

Oficiile protopresbiterale sânt poftite să publice această epistolă a mea pastorală clerului subordonat, și prin aceasta poporului din tracturile sale; ear' preoțimea parohială e chemată a se face interpret fidel al cuvintelor mele și a le comunica poporului în limbajul

vulgar, ca cele-ce le grăesc eu, să le înțeleagă toți și fiecare cât se poate mai clar păstrându-vă de altminterale iubirea și deplină mea bunăvoință, și împărtășindu-vă tuturor binecuvântare arhipăstorească!

Sibiu, 19 Septemvrie 1895.

Miron Romanul m. p.

Demonstrațiunile din Zagreb.

Demonstrațiunile la Zagreb s'au continuat și alaltăieri. Ba au luat o proporțiune atât de mare, încât „Pesti Naplo” de azi spune, că poziția banului Héderváry este sdruncinată rău. El și acasă foarte aspru, spunând că este de vină la toate: a lucrat din răpiteri pentru-ca M. Sa și primul-ministru al Ungariei să viziteze Croația, pentru a se convinge ce tare s'au consolidat acolucrurile, și acum eată, s'a dovedit contrarul.

Foile opoziționale acasă întreg guvernul unguresc. Astfel, „Budapesti Hirlap” (nrul dela 16 c.) scrie:

„Ministrii maghiari, ori — după noua terminologie croată — ministrii comuni și ei autoritatea locuitorului guvernului, aceea banului, s'a dovedit slabă, pentru-că ordine numai prin sulițele gendarmilor s'a putut menține. Astfel bucuria zilelor regiști dela Zagreb s'au schimbat spre rușine și amar, încă nimănui nu servesc spre glorie”.

Foile maghiare toate spun, că scandalurile s'au pornit tot din pricina steagurilor. Sârbii n'au vrut să ție steagul lor de pe biserică. Croații au demonstrat deci. Deasemenea s'au arborat două steaguri ungurești, pe arcul de triumf și la gară, ceea-ce a dat prilegiu la o încheiere, în care s'au făcut numeroase răniri. Membrii coloniei maghiare nici nu mai îndrănesc să ție pe stradă.

Stau deci la Sud bine Ungurii: nu de mult ei au fost batjocoriți la Eseg. Acum eată-i făcuți de rîs la Zagreb. Sub rele auspicii se prepară mileniul!

„Relațiunile române.”

Sub acest titlu publică „Nemzet Iskola” un articol din care extragem următoarele:

Poporul român este extins peste 27 comitate din cele 63. Pe lângă toate-că pe teritoriul amintit poporul român se află în masă totuși străbat printrînsul niște fire de alte popoare, Ungurii și Sașii.

Ca să putem cunoaște deplin natura chestiunii române, trebuie să ne ocupăm cu aparențele vieții sociale a steleia, care și-le manifestează față cu Ungurii și alte popoare.

Abia poate exista un popor, care s'a ști îndestul cu mai puțin. Causa, care împiedică sporirea poporului sâs și ungur, adică împușinarea numărului copiilor: la poporul român este necunoscută.

La acest element sporirea este foarte lătită și dezvoltată, nu se teme deloc de trai

A treia carte de cetire

pentru

copiii și copilele din anul al 3-lea și al 4-lea de școală întocmită de

mai mulți prieteni ai școlii.

(Editura librăriei Nicolee I. Ciureu, Brașov, 1895.)

— Dăre de seamă. —

Dintre toate institutele de învățământ din organismul instrucțiunii publice școala populară este, în care realizarea principului pedagogic al concentrațiunii învățământului se impune mai imperios de deoparte, ear' pe de altă parte se și poate realiza mai cu înlesnire.

Școalele medii au o greutate abia de învins în fapt, că disciplinele ce se predau acol, li-se prezintă școlarilor ca ramuri de știință deosebite, cu sistem și metod propriu și sânt propuse de indivizi diferiți, cu vederi și temperamente diferite. Astfel ori-cât de mult s'ar stăruit asupra concentrațiunii pedagogice în școalele medii, în organizațiunea lor actuală, ea de obicei rămâne un *pium desiderium*, de care te poți mult-puțin apropia, dar' nu-l poți ajunge.

Cu totul altfel în școala populară. Unitatea persoanei didactice, în mâinile căreia se concentrează toată instrucțiunea unei clase, asigură mai lesne unitatea învățământului prin conștiința concentrațiune a cunoștințelor fe-

Și este de o capitală importanță această concentrațiune. Ea mijlocește încheierea organică a tesaaurului de cunoștințe în sufletul școlarului, ea îi dă bazele cugetării logice, ea îi asigură trăinicia stocului de idei din magazinele memoriei, ea îi ridică la sentimentul moral al unității ce stăpânește pluralitatea infinită a fenomenelor din lume și în fine ea asigură firmitatea caracterului în viitorul om prin firmitatea concentrată a capitalului de cunoștințe ce posedă.

Pedagogii moderni sânt de acord, că lectura în limba maternă este mijlocul principal de concentrațiune, că în consecuență, cartea de cetire este, ca să zic așa, coranul școlii populare, în care să găsești tot ce-ți trebuie și care să facă de prisos alte manuale.

Revenind la manualul destinat pentru anul al 3-lea și al 4-lea al școlii populare, despre care mi-am propus a lua această notiță, trebuie să constat cu multă satisfacțiune, că oamenii cari au muncit la întocmirea lui și au rămas sub modestul anonim de „mai mulți prieteni ai școlii”, au fost conștiinți de importanța și de natura propriilor lor, și că au dat școlii populare române o carte de valoare, pe care o putem recomanda cu toată insistența ca pe una cu ajutorul căreia se poate realiza principiul concentrațiunii pedagogice în școală.

O singură privire asupra tablei de materii a cărții ne va convinge despre adevărul

asertiunii noastre. Cele 348 piese de lectură sânt grupate astfel:

I. Școala. II. Casa părintească. III. Omul. IV. Animalele domestice. V. Grădina. VI. Comuna. VII. Câmpul. VIII. Pădurea și livada. IX. Uscatul și apa. X. Timpul în țeară. XI. Pământul. XII. Lumea sau universul.

Astfel purcezend dela școală, centrul de intuițiune comun și identic pentru toți școlarii, cartea-i conduce pe școlari dela cercul de cunoștință cel mai apropiat lor la cercuri tot mai îndepărtate, ridicându-le la urmă privirea la nemărginita măreție a universului și la stăpânul lumilor, la D-zeu.

Fiecare grupă conține atât piese de natură pur didactică, cât și piese de distracție, între aceste multe poezii dragălașe. Și ceea-ce ridică valoarea cărții este, că o mare parte a poeziilor sânt poezii originale iese din condeiul de poet al dlui A. B. (păstrăm și noi discrețiunea și nu numim pe binecunoscutul autor și principalul muncitor la această carte), astfel că și dintr-un punct de vedere literar mai înalt cartea este de valoare.

Eată două poisoare din cele vro 15—20 de poezii originale ale dlui A. B.

Ghicitoare.

Cunoști tu o câmpie
Întinsă nesfârșită,
Cu față albastrie,
Cu luciuri aurite?

Frumoase flori de aur
Pe ea mereu răsar,
Tot seara se arată
Și 'n zori din nou dispar.

Plutește printre ele
O candelă de-argint;
La blânda ei lucire
Cu drag le vezi sclipind.

Dar' eată 'n zori s'arată
Un glob strălucitor,
Ce 'ntregul câmp aprinde
Cu focu-i arzător.

Și florile plâpânde
În grabă se pâlesc
Și până el lucește,
De loc nu se zăresc.

Dar' cum el se ascunde,
Sclipesc ear' minunat. —
Cunoști tu, cum le chiamă
Și cin' le-a sêmănat?

Mărirea lui Dumnezeu.

De-a te cânta pe tine
Nici-când n'om înceta,
Căci tot ce este 'n lume
Arată slava ta.

Pământu 'ntreg și marea
De tine povestesc
Și tunetul și vântul
Puterea ta vestesc.

Și soarele și luna

Sânt vecinic mărturie

De mila ta cea mare

Spre noi, supușii-ți fii.

În stelele lucioase

E scris numele-ți sfânt.

Mărire ție 'n ceruri,

Mărire pe pământ!

Dacă constat, că fondul de cunoștințe ce li-se oferă școlarilor în această carte, precum și metoda pedagogică, în care li-se dă acela corăspund tuturor așteptărilor noastre, trebuie să relevz cu deosebită laudă limbă ușoară, clară și neaoșe românească, în care sânt scrise toate piesele.

Ce privește partea tehnică, manualul o prezintă foarte bine, tiparul clar și frumoasă hărtia bună, legătura trănăică, ear' prețu considerând, că manualul are nu mai puțin de 384 pagine, stabilit cu 65 cruceri, pentru un exemplar compactat; este într'adevăr minime.

Manualul face onoare atât literaturii noastre didactice, cât și zelului ei editoare care n'a crutat nimic, să deie în mână școlarilor români o carte trănăică, frumoasă și ieftină.

gil

Pentru redacție și editură responsabil: **Ioan Clontea**
 Proprietar: **T. Liviu Albini**

